

Samenvatting

Ontwikkeling en pilot van een landelijke Monitor Onderwijs Palliatieve Zorg

In samenwerking met de Onderwijsknooppunten Palliatieve Zorg

Monitor Onderwijs – Palliaweb

Wanneer: April – juni 2026

Waarom: Hoewel de Onderwijsraamwerken Palliatieve Zorg 2.0 richting geven aan de vereiste competenties van zorgverleners, ontbreekt momenteel een systematisch en vergelijkbaar landelijk overzicht van de mate waarin palliatieve zorg structureel is geïntegreerd in initiële zorgopleidingen. Dit belemmert zowel gerichte curriculum-ontwikkeling als beleidsmatige sturing.

Doel: (1) Ontwikkelen en pilot-testen van de Monitor Onderwijs Palliatieve Zorg → testen op haalbaarheid, bruikbaarheid, uitvoerbaarheid en acceptatie; en (2) inzicht geven in de integratie van palliatieve zorg in mbo- en hbo-zorgopleidingen → verankering in structuur én onderwijspraktijk.

Hoe: Vragenlijst met kernbegrippen uit het Onderwijsraamwerk Palliatieve Zorg 2.0. Verspreid via Onderwijsknooppunten Palliatieve Zorg onder onderwijsinstellingen.

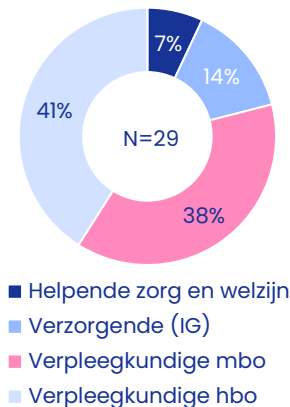
Belangrijkste inzichten:

De monitor is praktisch bruikbaar en geeft inzicht in de integratie van de kernbegrippen palliatieve zorg. Hoewel algemene kernbegrippen vaak aanwezig zijn, worden specifieke palliatieve zorg kernbegrippen nog niet altijd toegepast in het onderwijs.

De monitor kan bijdragen aan de verdere verankering van palliatieve zorg in zorgopleidingen. De bevindingen uit deze pilot bieden tevens aanknopingspunten voor opschaling en doorontwikkeling van de monitor naar andere (zorg)opleidingen.

Resultaten

Deelnemende onderwijsinstellingen per type opleiding

Wijze waarop docentbekwaamheid wordt geborgd

Ervaringen van opleidingen met de monitor

Kinderpalliatieve zorg
(Heel Nederland)

Ligare
(Noordoost-Nederland)

Limburg Zuidoost-
Brabant

Noord-Holland en
Flevoland

PalZO
(Zuidoost-Nederland)

Propallia
(Noordelijk Zuid-Holland)

Septet
(Midden-Nederland)

Zuidwest-Nederland

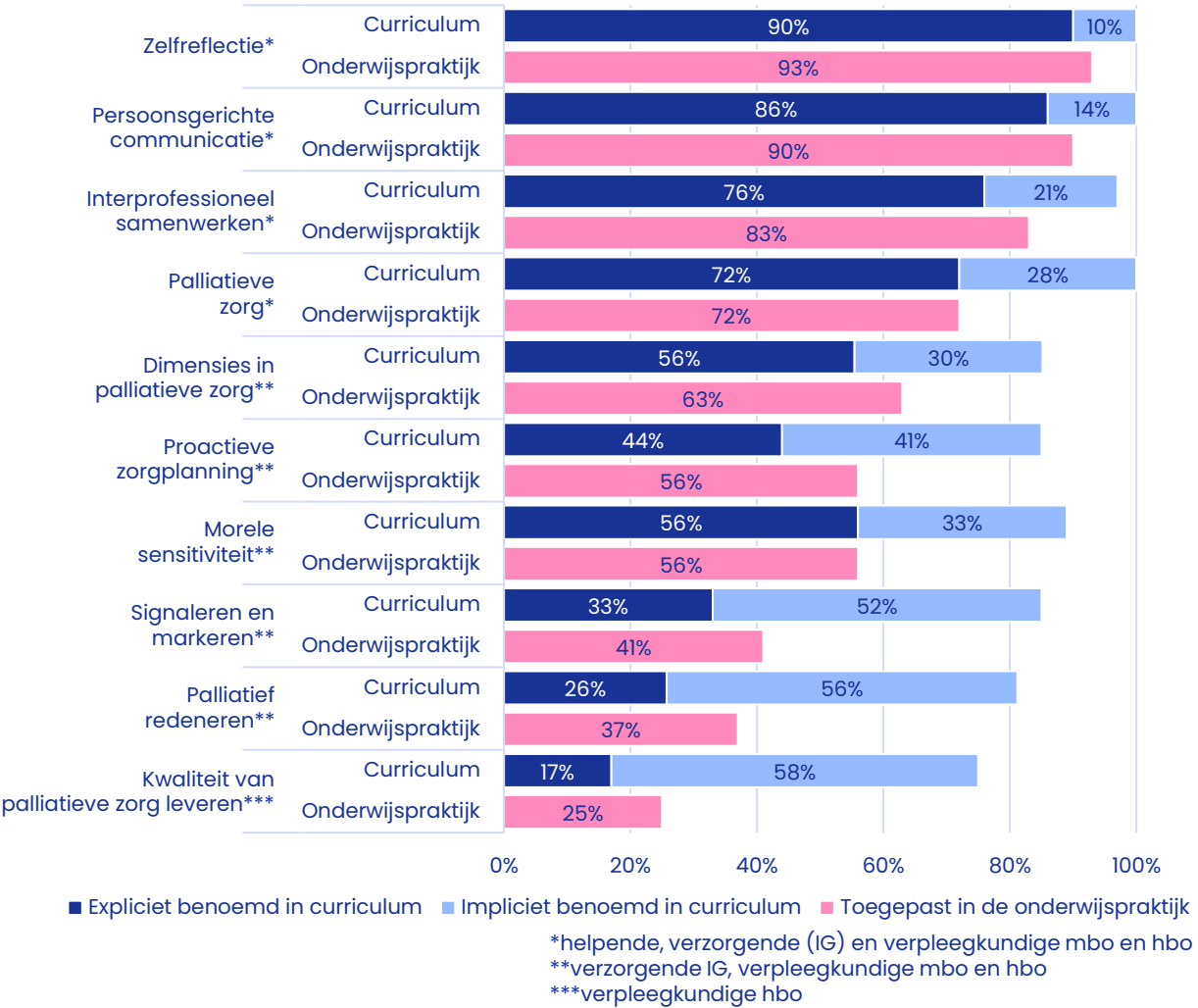
nationaal
programma
palliatieve
zorg II

Totaaloverzicht

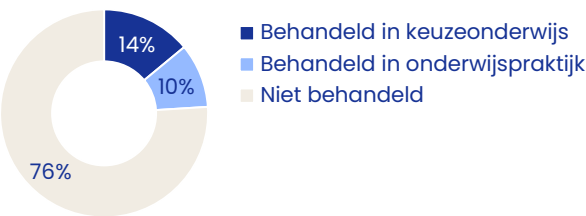
● **Integratie kernbegrippen palliatieve zorg in onderwijs**

Palliatieve zorg is toenemend aanwezig in zorgopleidingen. De resultaten suggereren dat algemene kernbegrippen in de palliatieve zorg doorgaans steviger zijn ingebed in het onderwijs dan de meer specifieke palliatieve zorg kernbegrippen.

Kernbegrippen die vaker expliciet zijn opgenomen in het curriculum, worden vaker toegepast in de onderwijspraktijk. Andersom is het zo dat kernbegrippen die vaker impliciet zijn opgenomen in het curriculum, minder vaak worden toegepast in het onderwijs.

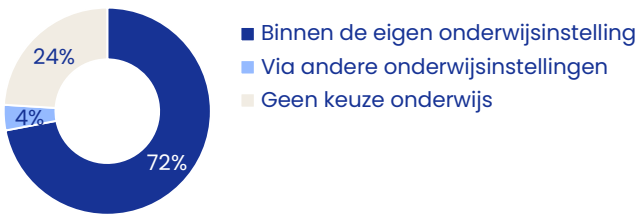

● **Kinderpalliatieve zorg behandeld in de onderwijspraktijk**

Van alle opleidingen die zijn onderzocht, behandelt 10% kinderpalliatieve zorg in de onderwijspraktijk. Binnen 14% van de opleidingen wordt kinderpalliatieve zorg behandeld in het keuzeonderwijs.

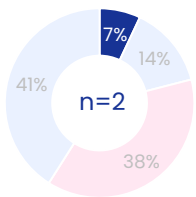
● **Opleidingen met keuze onderwijs gericht op palliatieve zorg**

Binnen 75% van de opleidingen is het voor studenten mogelijk een keuzevak te kiezen gericht op palliatieve zorg. Dat kan meestal binnen de eigen onderwijsinstelling.

Helpende zorg en welzijn

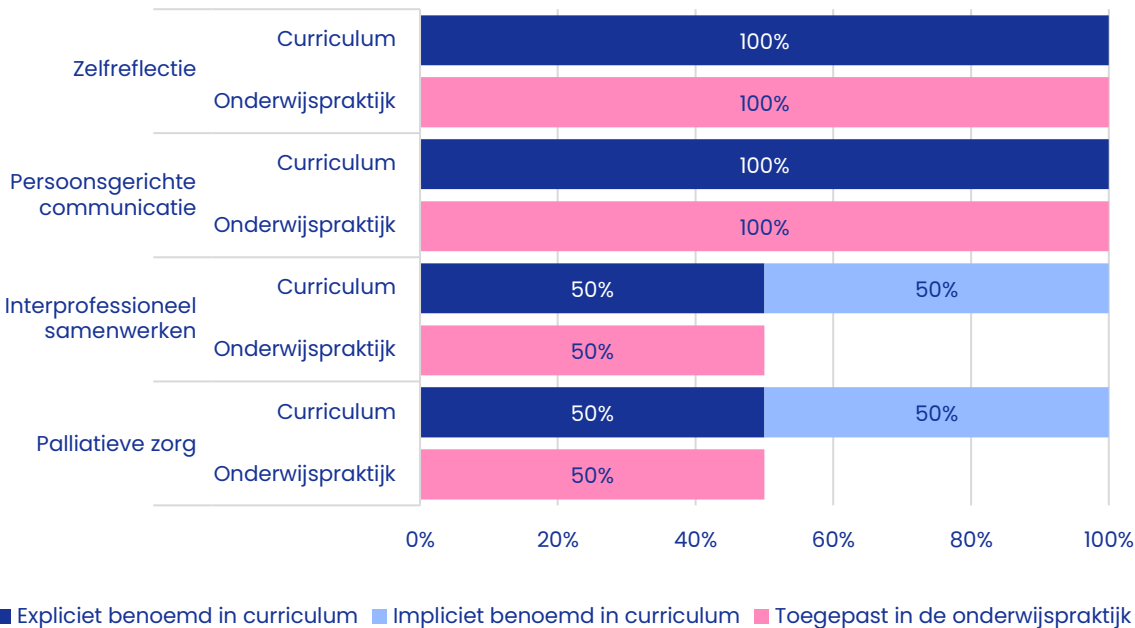

● **Integratie van palliatieve zorg**

Binnen deze opleiding zijn 4 kernbegrippen palliatieve zorg relevant en onderzocht.

Bij de twee onderzochte opleidingen lijken expliciet benoemde kernbegrippen in het curriculum, ‘zelfreflectie’ en ‘persoonsgerichte communicatie’, ook consequent te worden toegepast in de onderwijspraktijk. Kernbegrippen die deels impliciet zijn benoemd in het curriculum, ‘interprofessioneel samenwerken’ en palliatieve zorg’, zijn minder vaak zichtbaar in de onderwijspraktijk.

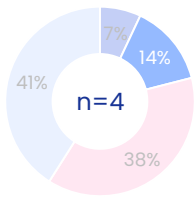
Vanwege het kleine aantal opleidingen zijn deze resultaten vooral illustratief en kunnen nog geen bredere conclusies worden getrokken.

Opleidingen geven aan dat palliatieve zorg regelmatig aan bod komt via het leren in de praktijk en casuïstiek die vanuit de praktijk wordt behandeld. Tegelijkertijd is palliatieve zorg géén structureel onderdeel van de opleiding. Omdat opleidingen in beperkte tijd opleiden tot breed inzetbare professionals, maken zij keuzes in de onderwerpen die zij als essentieel beschouwen.

“In niet alle branches (bv kinderopvang) is palliatieve zorg aan orde van de dag. Opleiding omvat 20 contactdagen, is gecomprimeerd, waardoor keuzes gemaakt moeten worden.”

Verzorgende (IG)

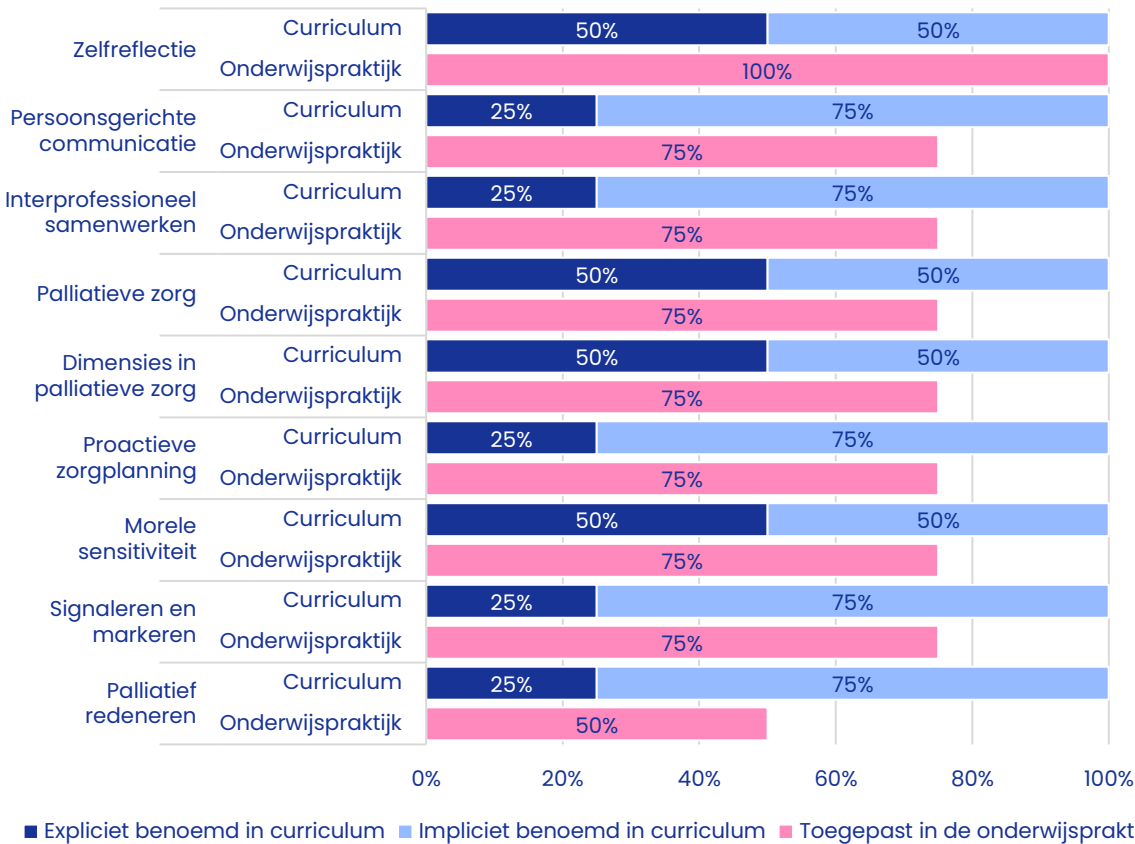

● **Integratie van palliatieve zorg**

Binnen deze opleiding zijn 9 kernbegrippen palliatieve zorg relevant en onderzocht.

Bij de vier onderzochte opleidingen zien we 100% benoeming van de kernbegrippen palliatieve zorg in het curriculum, de benoeming is vooral impliciet. Expliciete benoeming varieert van 25% tot 50%. Vrijwel alle kernbegrippen palliatieve zorg zijn bij 75% van de opleidingen ingebed in de onderwijspraktijk. Het kernbegrip palliatief redeneren scoort iets lager en is bij 50% van de opleidingen geïntegreerd in de onderwijspraktijk.

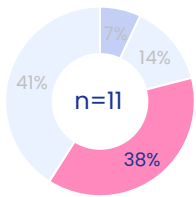
Vanwege het kleine aantal opleidingen zijn deze resultaten vooral illustratief en kunnen nog geen bredere conclusies worden getrokken.

Opleidingen geven aan dat palliatieve zorg uitgebreid wordt behandeld binnen het keuzedeel palliatieve zorg. De integratie van palliatieve zorg in het reguliere curriculum is daarentegen beperkter en lijkt in belangrijke mate afhankelijk van individuele docenten. De invoering van het nieuwe kwalificatiedossier biedt volgens opleidingen mogelijkheden om palliatieve zorg nadrukkelijker en structureler in het onderwijs te verankeren.

“Het komt op meerdere plekken klein terug waardoor er vaak door docenten gekozen kan worden er meer of juist minder aandacht aan te besteden. Omdat het keuzedeel niet voor alle studenten verplicht is en ze hier dus ook een andere keuze kunnen maken is er een scenario waarbij een student minimaal aandacht besteedt aan palliatieve zorg in de opleiding.”

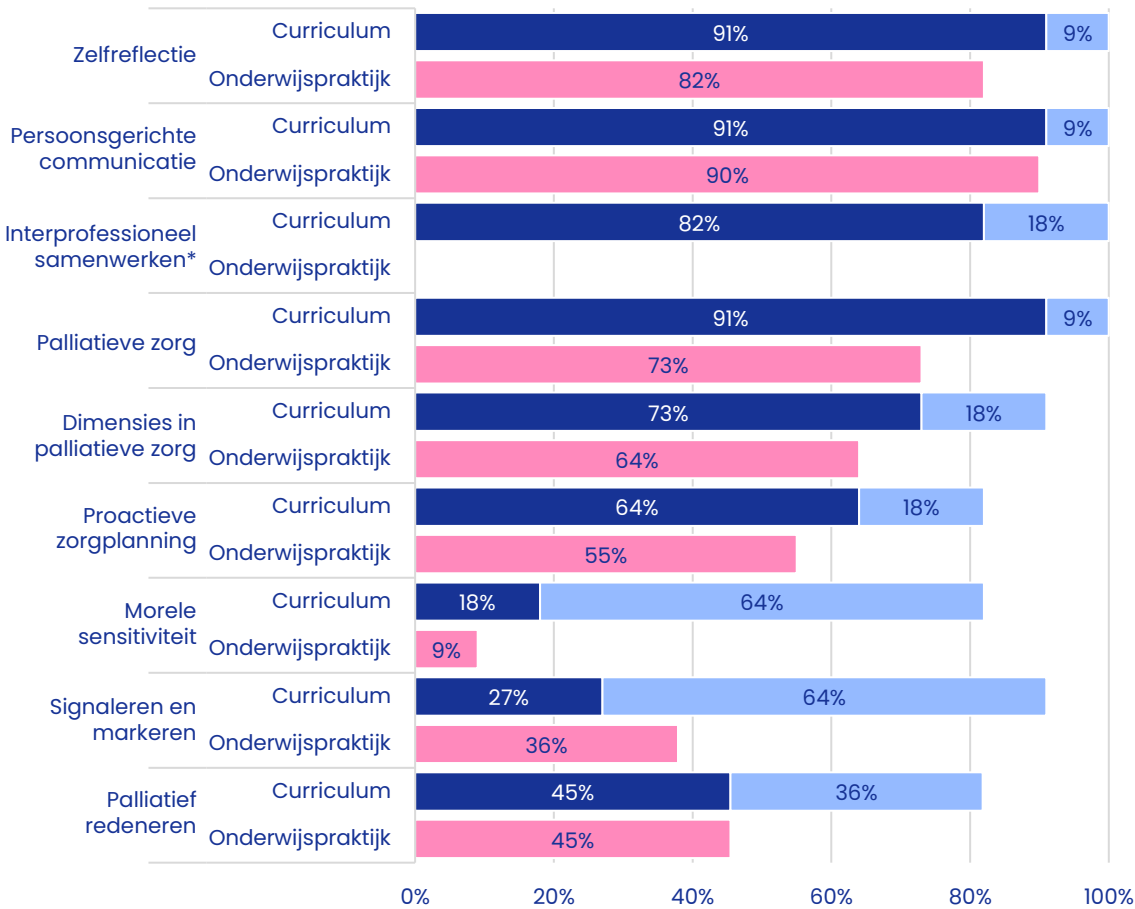
Verpleegkundige mbo

● **Integratie van palliatieve zorg**

Binnen deze opleiding zijn 9 kernbegrippen palliatieve zorg relevant en onderzocht.

De resultaten laten zien dat de kernbegrippen ‘zelfreflectie’ en ‘persoonsgerichte communicatie’ bij de meeste opleidingen expliciet zijn benoemd in het curriculum én in de onderwijspraktijk. De kernbegrippen ‘morele sensitiviteit’, ‘signaleren en markeren’ én ‘palliatief redeneren’ zijn minder vaak expliciet benoemd in het curriculum en worden minder vaak toegepast in de onderwijspraktijk.

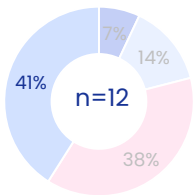
■ Expliciet benoemd in curriculum ■ Impliciet benoemd in curriculum ■ Toegepast in de onderwijspraktijk

* Gegevens over de toepassing van interprofessioneel samenwerken in de onderwijspraktijk ontbreken vanwege een technische fout in de vragenlijst

Opleidingen geven aan dat palliatieve zorg uitgebreid wordt behandeld binnen het keuzedeel palliatieve zorg. De integratie van palliatieve zorg in het reguliere curriculum is daarentegen beperkter en lijkt in belangrijke mate afhankelijk van individuele docenten. De invoering van het nieuwe kwalificatiedossier biedt volgens opleidingen mogelijkheden om palliatieve zorg nadrukkelijker en structureler in het onderwijs te verankeren.

“Hoe palliatieve zorg wordt toegepast is afhankelijk van de docent en de student. Een docent met (bijzondere) aandacht voor palliatieve zorg, zal binnen zijn/haar lessen o.a. vaker palliatieve zorg benoemen en als voorbeelden een casus gebruiken over een zorgvrager in de palliatieve fase.”

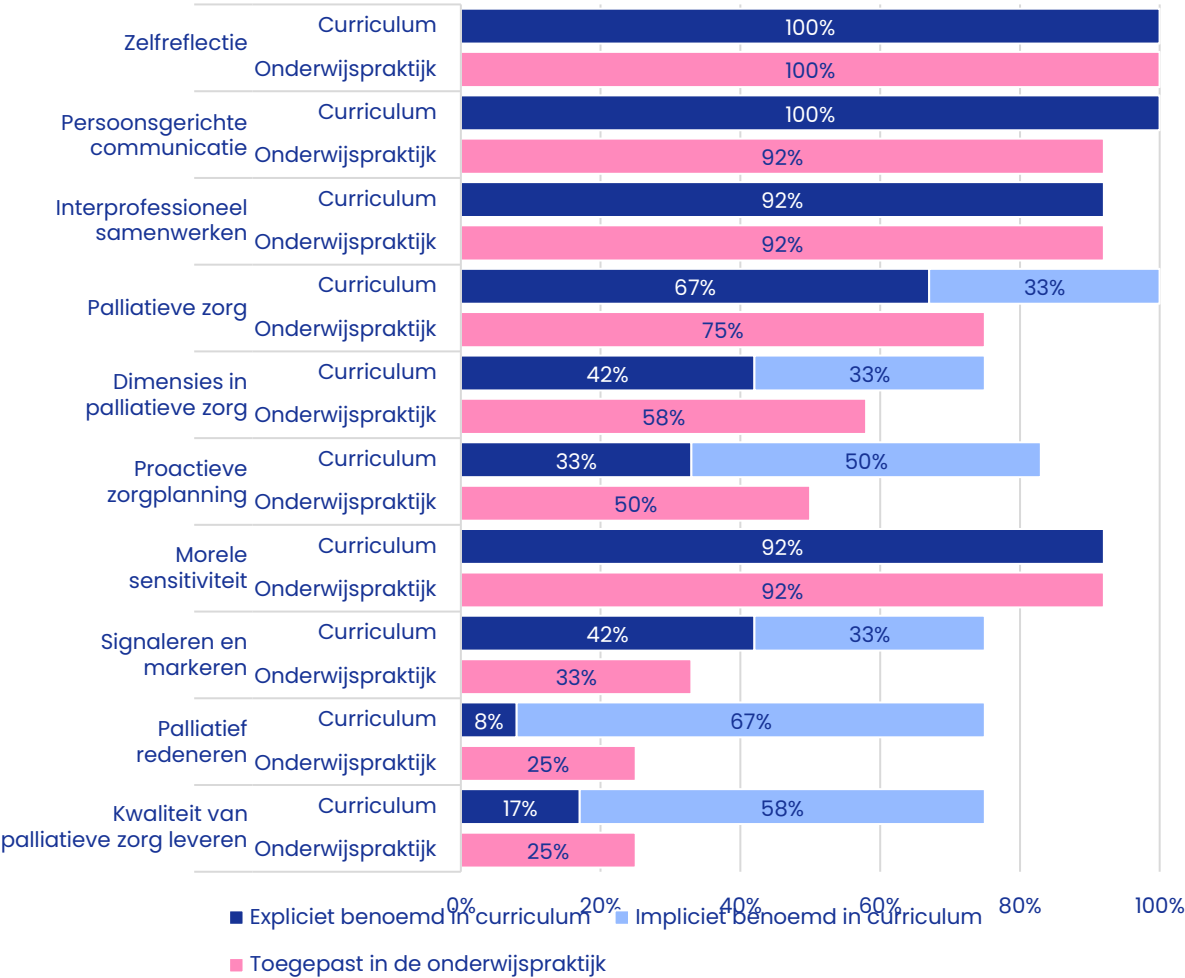
Verpleegkundige hbo

● **Integratie van palliatieve zorg**

Binnen deze opleiding zijn 10 kernbegrippen palliatieve zorg relevant en onderzocht.

De resultaten laten zien dat algemene kernbegrippen in de palliatieve zorg, zoals ‘zelfreflectie’, ‘persoonsgerichte communicatie’, ‘interprofessioneel samenwerken’ en ‘morele sensitiviteit’, overwegend expliciet zijn benoemd in het curriculum. Verschillende palliatieve zorg specifieke kernbegrippen zijn vaker impliciet benoemd in het curriculum en worden minder toegepast in de onderwijspraktijk.

Opleidingen gaven aan dat palliatieve zorg niet altijd herkenbaar is opgenomen in het onderwijs. Daarnaast is de integratie van palliatieve zorg in het onderwijs én de kwaliteit van het onderwijs afhankelijk van de betreffende docent. Tegelijkertijd hebben opleidingen te maken met een vol curriculum en concurrentie met andere thema's waardoor zij voortdurend afwegingen moeten maken over de beschikbare onderwijstijd. De huidige curriculumherzieningen bieden een kans om palliatieve zorg nadrukkelijker te integreren in het onderwijs.

“Daarom wordt er ingezet op het combineren en verweven van thema's. Het uitgangspunt hierbij is dat palliatieve zorg geen losstaand onderdeel is, maar een vanzelfsprekend onderdeel van goede, reguliere zorg. Door het op deze manier te integreren, kan het beter en duurzamer terugkomen in het onderwijs.”